

## **Espoon hiippakunnan tuomiokapituli TOIMINTAKERTOMUS 2019**

### **Sisällys:**

- 1. Espoon hiippakunta – kutsuttuna kirkon työssä**
- 2. Toimielimet ja resurssit**
- 3. Vuoden 2019 toimintasuunnitelman toteutuminen**
- 4. Talous**

### **1. Espoon hiippakunta – kutsuttuna kirkon työssä**

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin toiminta toteutui Kutsuttuna kirkon työssä -toimintalinjauksen sekä vuodelle 2019 laaditun toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintalinjauksen vision ohjaamana kapituli on keskittynyt erityisesti hengellisen elämän, työn rakenteiden, merkityksen ja ilon sekä työhyvinvoinnin vahvistamiseen omassa työssään tukeakseen näitä ulottuvuuksia myös hiippakunnan seurakuntien elämässä. Työn tulosten ja merkityksellisyyden arvioiminen on aiemminkin kuulunut normaaliin vuodenviertoon, mutta kuluneena vuonna siihen on saatu merkittävää lisämateriaalia sekä piispan visitaatioiden että uuden toimintalinjauksen valmisteluun kuuluneiden seurakuntatapaamisten ja syksyllä toteutetun avoimen kyselyn sekä luottamushenkilöiden osaamiskartoituksen välityksellä.

Piispanvihkimysjuhllallisuuksien valmisteluun käytetyn suuren työpanoksen lisäksi viraston väeltä huomiota vaati kahden uuden helmikuun alussa aloittaneen työntekijän – piispan ja toimistosihteerin – perehdyttäminen. Normaalityörytmiin palattiin kuitenkin suhteellisen nopeasti.

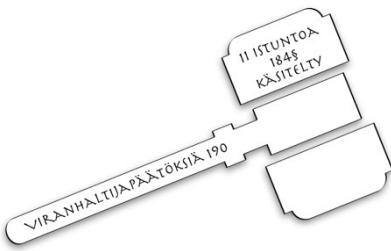
Vuotta on leimannut yhä vahvistunut vuorovaikutus hiippakunnan seurakuntien kanssa sekä työntekijöiden että luottamushenkilöiden kanssa. Tämän kaltaisesta työskentelyotteesta saatu palaute on ollut voittopuolisesti positiivista. Keskeisiä uusia esiin nousseita teemoja ovat toimintaympäristön monet yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset, joiden seurauksena seurakunnat elävät uudella tavalla lähetystilanteessa. Samanaikaisesti kirkon virkaan hakeutuvien valmiudet työskennellä seurakunnassa ovat muuttuneet tavalla, joka asettaa rekrytoinnille ja uusien työntekijöiden perehdyttämiselle uudenlaisia vaatimuksia.

### **2. Toimielimet ja resurssit**



Hiippakuntavaltuusto kokoontui helmi- ja toukokuussa ja hyväksyi toimintakertomuksen ja toiminta- ja taloussuunnitelman. Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Pentti Aspila ja varapuheenjohtajana Margit Peltovirta.

Tuomiokapitulin henkilöresursseja ovat sen jäsenet, tuomiokapitulin viraston työntekijät sekä lääninrovastit niiltä osin, kun he hoitavat tuomiokapitulin toimivaltaan kuuluvia tehtäviä.



Tuomiokapitulin puheenjohtajana toimi tuomiorovasti Antti Kujanpää 31.1.2019 asti ja piispa Kaisamari Hintikka 1.2.2019 alkaen. Tuomiokapitulin jäseniä olivat tuomiorovasti Antti Kujanpää, vanhempi pappisasessori Jussi Koivisto, nuorempi pappisasessori Tarja Meijer, lakimiesasessori Sari Anetjärvi, hiippakuntadekaani Kai Peltonen ja maallikkojäsen Lea Ahonen. Läsnaölo- ja puheoikeudella tuomiokapitulin istuntoihin osallistui hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Pentti Aspila ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja Margit Peltovirta. Istunnon esittelijänä ja sihteerinä toimi notaari Pilvi Keravuori. Pappisvarajäsenenä istuntoihin osallistuivat Matti Peiponen, Merja Alanne ja Raimo Kuismanen. Lakimiesasessorin varajäsenenä istuntoihin osallistui Maija Heinonen.

Espoon tuomiokapitulin virastossa on 10 virkaa ja yksi työsuhde. Tuomiokapitulin palveluksessa olivat piispa Kaisamari Hintikka 1.2.2019 alkaen, lakimiesasessori Sari Anetjärvi, hiippakuntadekaani Kai Peltonen, notaari Pilvi Keravuori, piispan sihteerin, hallintosihteerin Päivi Härkönen, asiantuntija Kati Pirttimaa, asiantuntija Mika Nurmi, asiantuntija Sirpa Tirri, kansainvälisen työn asiantuntija Anssi Almgren, toimistosihteerin Carolina Koski, toimistosihteerin Johanna Nordblad 31.1.2019 asti ja toimistosihteerin Päivi Nurmela 1.2.2019 alkaen.

Lääninrovasteina toimivat kirkkoherrat Kalervo Salo (Espoon tuomiorovastikunta), Juhani Korte (Lohjan rovastikunta) ja Ilkka Järvinen (Tuusulan rovastikunta).

### **3. Vuoden 2019 toimintasuunnitelman toteutuminen**

#### **Työn rakenteet**

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin nykyinen **toimintalinjaus** on voimassa vuoden 2020 ajan. Uuden toimintalinjauksen valmistelu käynnistettiin ja se valmistuu yhtä aikaa Suomen evankelisluterilaisen kirkon uuden strategian kanssa siten, että viimeksi mainittu otetaan huomioon toimintalinjauksen viimeistelyssä. Uuden piispan vierailut kaikissa hiippakunnan seurakunnissa tarjosivat runsaasti tietoa seurakuntien vahvuuksista ja haasteista sekä odotuksista tuomiokapitulialueella ja toimintalinjauksista kohtaan. Oman organisaation sisäisen työskentelyn ohella toimintalinjauksen valmistelutyöryhmä toteutti avoimen kyselyn tuomiokapitulin merkityksestä, roolista ja toiminnasta sekä vieraili hiippakunnan seurakunnissa kokoamassa palautetta nykyisestä toimintalinjauksesta.

**Piispantarkastuksia** ei järjestetty, mutta vuoden 2020 tarkastusten valmistelu käynnistettiin. Piispantarkastuksen kokonaisuuden uudistusta on valmisteltu siten, että uudistetut prosessit ja toteutusmallit voidaan ottaa käyttöön vuoden 2021 piispantarkastuksien suunnittelussa ja valmistelussa vuoden 2020 aikana.

Hiippakunnassa toimitettiin yksi **välillinen kirkkoherran vaali** Keravan seurakunnassa. Tuomiokapituli koulutti kirkkoneuvostoa kirkkoherran vaalitavoista.

**Seurakuntarakenteen muutosprosesseja** ei hiippakunnan alueella ollut käynnissä. Tämän vuoksi rakenne- ja muutosjohtamisen konsultoinneille ei ollut akuuttia tarvetta. Konsultatiivisen työotteen merkitys tuomiokapitulin henkilöstön toiminnassa korostuu jatkuvasti. Erilaisten sekä hallinnollisten että toiminnallisten konsultointipyyntöjen määrä on lisääntynyt siinä määrin, että kasvun jatkuessa tuomiokapitulin resurssit eivät enää riitä siihen vastaamiseen.

**Hiippakunnan kirkkoherrojen kokous** pidettiin maaliskuussa Oulussa. Kokouksen teemana oli ”Muutos - uhka vai mahdollisuus?” Kokouksen aikana piispa tutustui hiippakunnan kirkkoherroihin ja keskusteltiin johtajuuteen liittyvistä asioista. Kokouksen ohjelmaan sisältyivät vierailut Oulun tuomiokapituliin, Oulun seurakuntayhtymään sekä Kirkon palvelukeskukseen Kipaan.

Hiippakunnan vastuulla oleva **tutkintokoulutus** sekä Kirkon henkilöstökoulutuskalenterissa ilmoitettu muu seurakuntien henkilöstön koulutus ja neuvottelu- ym. tapahtumat toteutettiin suunnitellulla tavalla. Tuomiokapitulin järjestämät **koulutukset ja tilausvalmennukset** ovat säännöllisesti saaneet hyvää palautetta. Nykyistä laajempaa tarjontaa ei olemassa olevilla resursseilla ole mahdollista tuottaa.

Tuomiokapituli kehitti edelleen ilmiöperusteisia ja osallistavia tilausvalmennuskokonaisuuksia, joiden tavoitteena on mahdollistaa seurakunnan proaktiivinen työskentely ja reagointi muuttuvassa toimintaympäristössä. Valmennuksien rinnalla seurakunnille tarjottiin tuomiokapitulin fasilitoimia ajatushautomoita. Näitä markkinoitiin animoidulla piirrosvideolla, jonka näkyvyyteen panostettiin monikanavaisella viestinnällä. Erityistä tarvetta on havaittavissa seurakuntien työhyvinvointia tutkiville ja tukeville prosesseille.



**Hiippakunnan seurakuntien hallinnon ja henkilöstöhallinnon hyvää toteuttamista tuettiin** moninaisella neuvonnalla, julkaisemalla kotisivuilla ohjeita sekä järjestämällä marraskuussa Kevan kanssa yhteistyössä eläkeinfotilaisuus. Osallistujia oli noin 70.

**Hiippakunnan johtamisforum – Läsä!** järjestettiin syyskuussa Tuusulan seurakuntakeskuksessa. Forumiin oli kutsuttu kaikki hiippakunnan kirkkoherrat, seurakuntien ja seurakuntayhtymien muu johto sekä lähiesimiehet. Johtamiskouluttaja Pekka Järvinen puhui kirjansa *Ammatillinen käyttäytyminen – tie onnistumiseen* pohjalta siitä, miten ihmisten erilaisuutta voidaan hyödyntää tiimityössä ja ammatillista käyttäytymistä kehittää niin johtamistyössä, henkilöstön vuorovaikutuksessa kuin koko työyhteisössäkin. Näyttelijä Outi Mäenpään johdolla paneuduttiin siihen, miten olla läsnä johtajana työyhteisön vuorovaikutussuhteissa. Tilaisuudessa oli noin 170 osallistujaa.

Syksyllä järjestettiin **Hiippakuntafoorumi** otsikolla ”Joka päivä etemme avautuvat uudet mahdollisuudet ja tiet”. Foorumissa etsittiin vuorovaikutteisesti ja dialogisesti positiivisia teitä tulevaisuuteen. Foorumin valmistelu tapahtui hiippakuntavaltuuston ja tuomiokapitulin yhteistyönä. Valmistelutyön yhteydessä havaittiin, että kapitulilla ei ole kattavaa tietoa siitä, minkälaista ammatillista tai muuta osaamista ja kokemusta hiippakunnan seurakuntien luottamushenkilöillä on. Kattavaa tietoa ei ollut myöskään siitä, minkälaista tukea he toivovat seurakunnalta, seurakuntayhtymältä, rovastikunnalta tai tuomiokapitulilta. Tästä syystä toteutettiin **luottamushenkilöiden osaamiskartoitus**, jota ei ole hiippakunnassa aikaisemmin tehty. Samalla saatiin seurakunnista luottamushenkilöiden yhteystiedot tiiviimpää yhteydenpitoa varten. Kartoitus osoitti, että luottamushenkilöillä on erittäin monipuolista ammatillista osaamista sekä laajaa järjestöosaamista, jota voisi saada nykyistä paremmin hyödynnettyä sekä seurakunnissa että hiippakunnassa.



Espoon hiippakunnan **uutiskirje Hiippa** on tuomiokapitulin keskeinen viestintäkanava. Hiippa on lähetetty vuoden aikana 12 kertaa. Näistä 11 oli säännöllisesti tuomiokapitulin istuntojen jälkeen lähetetty uutiskirje ja yksi Hiippa+, jonka sisältönä oli tuomiokapitulin toimintalinjausuu- distus siihen liittyvine kyselyineen. Tilaajamäärä on pysynyt tasaisena. Uutiskirjeen avaaminen selaimessa (avausprosentti) on ollut laskusuunnassa mutta pysynyt yli 40 %. Eri aloja vertailevan tutkimuksen mukaan avausprosenttia voidaan pitää hyvänä, mikäli se kattaa noin viidenneksen vastaajista. Ilmeisesti yhä useampi



lukee uutiskirjeen mobiililaitteelta. Mobiilialustan käytön yleistymisen on jat- kossa huomioitava sisällön tuottamisessa.

**Piispan verkkosivut sekä sometilit** avattiin. Sometilien päivittäminen, joka on pääasiassa piispan vastuulla, on lähtenyt suhteellisen hitaasti käyntiin. Piispan aktiivisempaan someläsnäöloon kiinni- tetään jatkossa erityistä huomiota. **Hiippakunnan kotisivuja** on käyttöönoton jälkeen kehitetty eri tavoin. Erityisen paljon resursseja on vienyt verkkoviestinnän saavutettavuuden parantaminen sekä vaaliviestintä niin piispanvaalin kuin kirkollisvaalien yhteydessä.

Espoon hiippakunnan seurakunnat tarjosivat edelleen runsaasti **harjoittelupaikkoja eri kirkon alan opiskelijoille**. Huomion arvoisia muutoksia ovat olleet kirkon tehtäviin valmistavien koulutus- ohjelmien vetovoiman väheneminen sekä harjoitteluun hakeutuneiden opiskelijoiden määrän lasku. Espoon hiippakunnan seurakunnissa harjoitteli 10 teologian opiskelijaa (enimmillään määrä on ollut yli 20). Vähäinen harjoittelijoiden määrä näkyy muissakin opiskelijaryhmissä, ja kirkon tehtäviin valmistavien opinto-ohjelmien vetovoima on heikentynyt.

Teologian opiskelijoiden seurakuntaharjoittelun yhteydessä opiskelijat osallistuvat työpsykologi- seen soveltuvuusarviointiin, ja hiippakunnat järjestävät alueellaan harjoitelleille opiskelijoille **sovel- tuvuusarvioinnin reflektiopäivän**. Espoon hiippakunnassa siihen osallistui 11 opiskelijaa. Lisäksi Espoon hiippakunnassa on järjestetty jokaiselle opiskelijalle henkilökohtainen keskustelu tuomioka- pitulin edustajien kanssa harjoittelun päätteeksi.

Kirkon alan opiskelijoille järjestettiin kaksi moniammatillista **KiTOS-päivää eli Kirkon työhön opiskelevien seminaaria**. Seminaarissa osallistuja voi pohtia kirkkoa ja seurakuntaa mahdollisena tulevana työpaikkana yhdessä muiden kirkon tehtäviin opiskelevien kanssa. Palautteiden perusteella opiskelijat pitävät seminaaria tarpeellisena. KiTOS-päiviin osallistuneiden määrä on vähentynyt ai- kaisemmista vuosista, koska seurakuntaharjoittelunsa suorittavia on aikaisempaa vähemmän.

Tuomiokapitulin seurakuntien uusille työntekijöille tarjoamaa **Kutsuttuna kirkon työhön -valmen- nusta**, jossa yhdistyvät kirkon virkaan vihittävien ordinaatiovalmennus ja muiden ammattikuntien orientoitumiskoulutus, on edelleen kehitetty. Valmennuksessa keskitytään mm. kutsumuksen, kirkon perustehtävän, muuttuvan toimintaympäristön ja työssäjaksamisen kysymyksiin sekä vahvistetaan hengellistä elämää.

**Rippikoulu-uudistuksen** myötä on uudistettu Kirkkohallituksen ohjeistuksen mukaisesti rippikou- lujen ohjesäännöt Espoon hiippakunnan seurakunnissa. Lisäksi seurakunnat ovat toimittaneet rippi- koulujen paikallisuunnitelmat tiedoksi tuomiokapituliin. Koulutuksen saaneet rippikoulun kehittä-

jät vastaavat paikallisesti seurakuntansa rippikoulutyön eteenpäin viemisestä. Tuomiokapituli järjestää vuosittain Helsingin hiippakunnan kanssa rippikouluvastaavien verkostopäivän. Vuonna 2019 teemana oli rippikoulujen arviointi.

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli kutsui **koolle kasvatuksen ja diakonian lähiesimiehet** toukokuussa. Rekrytoinnin ja talouden kysymysten lisäksi esimiehet jakoivat kokemuksia siitä, miten heidän on mahdollista motivoida työntekijöitä muuttuvassa ja epävarmassa tulevaisuudessa. Lisäksi käsiteltiin esimiestyön haasteita, varhaista välittämistä sekä velvoitetta puuttua ongelmiin. Saadun palautteen perusteella päivää pidettiin tarpeellisena ja vastaavalle kohderyhmälle järjestetään yhteinen työskentelypäivä keväällä 2020.

**Kansainvälisen Explorer-vaihto-ohjelman** kautta seurakuntien työntekijöille tarjottiin mahdollisuutta lähteä ulkomaille tutustumaan yhteisölähtöiseen ja seurakuntalaisia osallistaviin seurakuntiin. Ohjelmasta kerrottiin Hiipassa ja kirkkoherrojen tapaamisessa, ja siihen järjestettiin stipendihaku, mutta yhtään lähtijää ei ollut.

Tuomiokapituli mahdollisti **lähetyksen ja kansainvälisen työn verkoston** kokoontumisen neljä kertaa. Verkostossa osallistujille tarjottiin vertaistukea, tietoa ajankohtaisista ilmiöistä ja mahdollisuutta hyödyntää jaettava asiantuntijuutta. Monikulttuurista seurakuntaelämää tuettiin hyödyntämällä uutta Kirkon vieraskielisen työn opasta, josta järjestettiin työpaja kirkon kansainvälisen työn valtakunnallisilla verkostopäivillä Turussa. **Monikulttuurisen seurakuntaelämän** edistämiseksi valmisteltiin Espoon hiippakunnassa ”kielitietoisien seurakuntaelämän diplomi”. Seurakunnalla on mahdollisuus hakea diplomia Espoon hiippakunnan tuomiokapitulilta, mikäli kaikki diplomissa mainitut kymmenen kriteeriä täyttyvät. Näitä ovat esimerkiksi se, että seurakunnan nettisivut ovat monikieliset, erikieliset tavoitetaan sosiaalisessa mediassa, kaksikielinen messu järjestetään vähintään kerran kuukaudessa ja erikieliset huomioidaan toimintasuunnitelmissa.

**Pakolaistaustaisten psykososiaalisen tuen yhteistyöhanketta** valmisteltiin yhdessä Espoon diakoniasäätiö EDISTIA, Espoon kaupungin, Espoon seurakuntayhtymän, Kirkkohallituksen, Suomen punaisen ristin ja Luona Oy:n kanssa. VIERELLÄ-hankkeen tarkoituksena oli hakea rahoitusta Euroopan unionin sisäasioiden rahaston AMIF-instrumentista eli turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (engl. Asylum, Migration and Integration Fund). Hankerahoituksella olisi koulutettu kirkon alan ammattilaisia vastaanottokeskusten keskustelutuen lisäresursseiksi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) oli tutkimuksessaan (2019) todennut, että vastaanottokeskusten asukkaista yli 40 prosentilla on vakavia ahdistus- ja masennusoireita, joihin tällä hankkeella olisi tarjottu apua. Hankerahoitusta ei lopulta voitu hakea, koska asukasmääriltään suurin vastaanottokeskuspalveluita tuottava Luona Oy ei halunnut osallistua hankkeeseen.

Kirkkohallitus, Espoon hiippakunta, Suomen Lähetysseura ja Kirkon Ulkomaanapu päättivät liittyä Luterilaisen maailmanliiton yhteiseen **Waking the Giant -hankkeeseen**. Hankkeen tarkoituksena on edistää kestävä kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) tuntemusta kirkoissa ja herättää seurakuntia osallistumaan näiden kehitystavoitteiden edistämiseen sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

## Työn merkitys

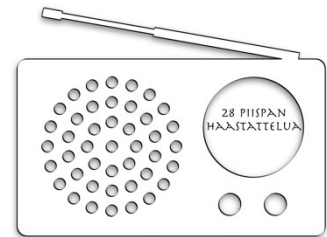
**Espoon hiippakunnan uusi piispa** aloitti virassaan helmikuussa. Piispanvihkimys juhlistuksineen 10.2. oli tuomiokapitulin viraston alkuvuoden suuri voimainponnistus. Televisioitu messu Espoon tuomiokirkosta sai paljon positiivista palautetta, ja juhlista muodostui monipuolinen, kansain-

välinen ja iloinen kokonaisuus. Messuun osallistui kotimaisten ja pohjoismaisten luterilaisten piispojen lisäksi edustajat Suomen ortodoksisesta kirkosta, Vatikaanista ja katolisesta kirkosta sekä anglikaanisesta kirkosta Suomessa, piispat Inkerin, Unkarin, Viron, Amerikan sekä Jordanian ja Pyhän maan luterilaisista kirkoista, Luterilaisen maailmanliiton ja Euroopan kirkkojen konferenssin pääsihteerit, ulkomaisia ekumeenisia vieraita sekä Espoon hiippakunnan ystävyshiippakuntien edustajat Namibian luterilaisesta kirkosta ja Skotlannin episkopaalisesta kirkosta. Vihkimysmessu välitettiin Tuomiokirkon srk-talolle videokuvan välityksellä. Messun jälkeen tarjottiin kaikelle kansalle juhlakahvit Espoon kuntayhtymän koulutuskeskus Omniassa. Juhlalounas tarjottiin Hanasaaressa kulttuurikeskuksessa 220 kutsuvieraalle. Vihkimystä edeltävänä iltana Majvikin kongressihotellissa pidetylle piispan iltavastaanotolle osallistui 69 henkilöä.



Maaliskuun ja lokakuun välisenä aikana **piispa vieraili kaikissa hiippakunnan 19 seurakunnassa** ja tapasi erikseen niiden kirkkoherrat. Keskeiset havainnot, joihin seurakuntavierailut antoivat aihetta, liittyivät jäsenkehityksen, talouden ja toimintaympäristön muutosten ohella seurakunnan missionaarisen tehtävän korostamiseen ja verkostoitumisen merkitykseen seurakuntien toimintaedellytysten ylläpitämisessä.

**Piispan näkyvyys mediassa** oli laajaa. Hän antoi 28 haastattelua eri medioille. Luentoja ja esiintymistilaisuuksia oli 26. Lisäksi piispa on toiminut puheenjohtajana kirkon yhteiskunnallisten ja eettisten kysymysten neuvottelukunnassa, varapuheenjohtajana US-KOT-foorumissa sekä jäsenenä KUA:n hallituksessa ja Ulkopoliittisen instituutin neuvottelukunnassa.



Tuomiokapituli tiivistä yhteistyötä etenkin Espoon alueen paikallisten toimijoiden kanssa. Se solmi **Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa aiesopimuksen yhteistyöstä** alkaen vuodesta 2020. Sopijaosapuolet pyrkivät yhteisin toimin rakentamaan kestävänsä tulevaisuuden ja hyvän elämän edellytyksiä. Sopimus vahvistaa ja monipuolistaa jo ennestään hyvää yhteistyötä Omnian kanssa. Kumpaakin yhdistää halu olla rakentamassa oikeudenmukaisempaa ja yhdenvertaisempaa yhteiskuntaa. Omnian strategia perustuu kestävänsä tulevaisuuden rakentamisen sekä hyvän elämän tarjoamiseen.

**Piispa tapasi** Espoon kaupungin johtoa, hiippakunnan alueella toimivien Itä- ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitosten johtajat sekä Otaniemen tiedeyhteisön organisaatioiden, mm. geologisen tutkimuskeskuksen ja Aalto-yliopiston johtajat. Tavoitteena oli tiivistää hiippakunnan yhteistyötä erityisesti Aalto-yliopiston kanssa. Siellä opiskelijatyönä tuotettu piispanhiippa ja -kaapu ylittivät mediakynnyksen.

**Ekumeeninen yhteistoiminta** painottui kristittyjen ykseyden rukousviikolle, uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikolle ja ekumeeniselle vastuuviikolle. Teemaviikkoja tuotiin esille kapitulien viestinnässä, joissa kannustettiin kristinuskon sisäisen moninaisuuden huomioimiseen paikallisesti. Paikallisekumeenian näkökulmasta esimerkiksi Espoon ekumeeninen toimikunta on edistänyt tarmokkaasti kristillisten seurakuntien ja yhteisöjen välistä yhteistoimintaa. EET mahdollisti muun muassa yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston (SEN) kanssa Paikallisekumeenisen Forumin (Pafo) Tapiolassa. Hiippakunnan lakimiesasessori on toiminut SEN:n yhdenvertaisuusjaoston puheenjohtajana, ja piispa osallistui paneelikeskustelijana jaoston järjestämään seminaariin ”Yhdenvertaisuus – mitä se on?”.

**Yhteistyö ystävyshiippakuntien kanssa** on ollut monipuolista. Namibian evankelisluterilaisen kirkon läntisen hiippakunnan piispa Veikko Munyika ja Skotlannin episkopaalisen kirkon Edinburghin hiippakunnan dekaani Frances Burberry osallistuivat Espoon piispan piispanvihkimykseen. Syyskuussa tuomiokapitulin asiantuntija toimi kahden viikon ajan Palvelevan Puhelimen kehittämiskonsulttina Namibiassa. Namibian läntisen hiippakunnan puhelinauttamiseen koulutettiin 12 vapaaehtoista päivystäjää, ja OpenLine Counselling aloitti toimintansa marraskuussa ensimmäisenä palvelevana puheliman Afrikan mantereella.

Ystävyshiippakuntayhteistyö Skotlannin episkopaalisen kirkon Edinburghin hiippakunnan kanssa oli hyvin aktiivista. Tuomiokapituli järjesti seurakuntien työntekijöille opintomatkan Edinburghiin, jossa tutustuttiin kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen toteuttamaan Just Festivaliin ja yhteisölähtöiseen seurakuntaelämään. Opintomatka avasi runsaasti näkökulmia siihen, miten luodaan dialoginen alusta ja turvallinen tila hengellisten kysymysten yhteisölliselle käsittelylle sekularisoituneessa kaupunkikontekstissa. Opintomatkan kuluja karsittiin valitsemalla yhteisöasuminen hotellimajoituksen sijasta. Yhteisöasuminen mahdollisti yhteiset rukoushetket, yhdessä jakamisen ja yhdessä oppimisen.

Tuomiokapituli järjesti yhdessä Helsingin ja Porvoon hiippakuntien kanssa diakoniajohtajien opintomatkan Edinburghiin. Tutustumiskohteissa syvennyttiin mm. spiritualiteetin vahvistamiseen, yhteiskunnan sosiaalisiin ongelmiin ja kirkon mahdollisuuksiin auttaa verkostoitumalla. Tuomiokapitulin asiantuntija toimi matkanjohtajana Kirkon koulutuskeskuksen järjestämällä jumalanpalveluselämän ja spiritualiteetin opintomatkalla Skotlantiin sekä osallistui Skotlannin kirkon kirkolliskokoukseen.

**Uskontodialogi** jatkui Myöhempien aikojen pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon kanssa ja vahvistui suhteessa muslimiyhteisöihin. Pitkään edistetty tapaaminen kaikkien muslimiyhteisöjen imamiin kanssa toteutui kesäkuussa yhteistyössä Espoon kaupungin ja Espoon seurakuntayhtymän kanssa.

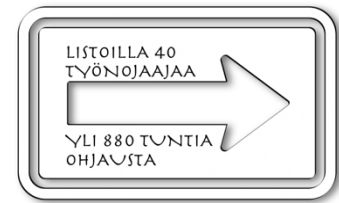
Espoon kaupungin sosiaalitoimen ja Espoon seurakuntayhtymän yhteisen seurakuntatyön palveluyksikön kanssa valmisteltiin lasten ja perheiden hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävää **LAPE-päivää**, joka kytkeytyi edellisen hallituksen kärkihankkeeseen. Tapahtumaa markkinoitiin laajasti Espoon kaupungin, Espoon seurakuntayhtymän ja Espoon tuomiokapitulin viestintäkanavia pitkin, mutta se jouduttiin peruuttamaan vähäisen ilmoittautujamäärän takia. Järjestäjien arvion mukaan keskeisin syy oli, että ”ylhäältä” annetut hankkeet eivät vastaa arkityön haasteisiin eivätkä epämääräisyydessään innosta seurakuntien työntekijöitä. Lisäksi epäselviksi olivat jääneet LAPE-hankkeen omistajuus ja konkreettiset tavoitteet. Espoon tuomiokapitulin kannalta päivän valmistelu vahvisti yhteistyötä Espoon seurakuntayhtymän ja Espoon kaupungin sosiaalitoimen kanssa.

## **Työn ilo ja hyvinvointi**

Piispan vuosittain myöntämä **Yhdessä-palkinto** jaettiin kolmannen kerran. Sen sai Tuusulan seurakunta tunnustuksena innovatiivisesta yhdessä tekemisestä uuden seurakuntakeskuksen aikaansaamiseksi. Tuusulan seurakunta osti vuonna 1967 valmistuneen ja vuonna 2013 puretun srk-keskuksen tilalle entisen Kansainvälisen keskuksen ja remontoi sen käyttöönsä. Yhdessä tehden saatiin aikaan tyylikkää, laadukasta ja toimivat tilat kaikkien seurakuntalaisten käyttöön. Hankkeen toteuttamisessa oli mukana niin seurakuntalaisia, luottamushenkilöitä, seurakunnan viranhaltijoita ja työn-

tekijöitä kuin melkoinen joukko rakennusalan ammattilaisia sekä Tuusulan kunta. Hanke toi huomattavia säästöjä, sillä kokonaan uuden seurakuntakeskuksen rakentaminen olisi tullut maksamaan kaksi kertaa enemmän.

**Työnohjaus** on välttämätön osa asiantuntijatyötä tekevien ammatillisen osaamisen ylläpitoa ja syventämistä. Seurakuntien työntekijät käyttävät kirkon tarjoamaa työnohjausta oman työnsä kehittämisen ja työssä jaksamisen välineenä, ja työnohjauksen kysyntä on runsasta. Työnohjaajia tuettiin järjestämällä erilaisia koulutustilaisuuksia ja verkostotapaamisia.



**Kirkon henkisen huollon (HeHu)** laajentaminen koskemaan kaikkia hiippakunnan seurakuntia eteni pienin askelin. Tuusulan rovastikunnan työntekijöille järjestettiin koulutus, jossa luennoitsijoina toimivat Järvenpään kriisi- ja sosiaalipäivystyksen työntekijät sekä tuomiokapitulिन asiantuntija.

## Hengellinen elämä

Hiippakunnan **hengellisen elämän verkosto** on kokoontunut kolme kertaa. Fransiskus-päivä ja Henry Morganin vierailu tavoittivat verkoston lisäksi laajan joukon seurakuntalaisia. Työntekijäretti järjestettiin ensimmäistä kertaa Tallinnan Birgittalaisluostarissa. Arkiretriittejä tarjottiin paastonaikana, helluntain alla, luomakunnan aikana sekä adventtina. Adventiretriitti järjestettiin myös ryhmämuotoisena, muut pelkästään verkossa. Verkossa toimiva ryhmä tavoittaa tällä hetkellä lähes 800 henkilöä.

Syksyllä toteutettiin piispan johtama **Hengellisen elämän päivä**, jossa syvennyttiin rukoukseen ja sen merkitykseen hengellisessä elämässä.

Hiippakunnalliset **hengelliset ohjaajat** ovat aloittaneet toimintansa. Jatkossa tietoisuutta hengellisen ohjauksen mahdollisuudesta on vahvistettava ja ohjaajajoukkoa monipuolistettava.

**Hiippakunnan ympäristöryhmä (HYRRÄ)** liitettiin hiippakuntien yhteiseen ympäristöryhmään, johon kuuluvat Espoon, Helsingin ja Porvoon hiippakunnat (HEP!). Ryhmä tukee ympäristötyöhön sitoutuneita työntekijöitä ja luottamushenkilöitä seurakunnissa sekä tuottaa koulutuspalveluita ja mahdollistaa yhteentuloja esimerkiksi teemapäivien muodossa. HEP kokoontui vuoden aikana kolme kertaa ja järjesti puhtaaseen veteen ja vesikestävyyteen keskittyneen LAINE-ympäristöpäivän toukokuussa.

Tuomiokapitulilla on **kirkon ympäristödiplomi**. Hiippakunnan seurakuntia kannustetaan ympäristödiplomityöhön ja Hiilineutraali kirkko-tavoitteiden toteuttamiseen. Hiilineutraali kirkko oli erityisteemana muun muassa luottamushenkilöiden Hiippakuntafoorumissa. Lisäksi kasvatuksen työntekijöitä koulutettiin kristillisestä ympäristökasvatuksesta, joka on uskoperustaista, toivolähtöistä ja konkreettista.

Hiippakunnan seurakunnissa taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyys on kiinnitetty hyvin huomiota, mutta **ekologisen kestävyys** osalta on vielä työtä jäljellä. Tätä varten tuomiokapitulissa on kehitetty koulutuksia, valmennuksia ja ajatushautomoita, joissa voidaan yhdessä paikallisseurakunnan toimijoiden kanssa löytää kestäviä ympäristöratkaisuja, jotka ottavat huomioon koko kirkon tavoitteet ja paikallisseurakunnan toimintaympäristön.



Espoon hiippakunnan seurakuntien työntekijöille suunnattu **sielunhoidon erityiskurssi** alkoi elokuussa. Moniammatillinen koulutus sijoittuu vuosille 2020-2022, ja osallistujia on 15.

## Arviointia

Tuomiokapitulin toiminta vuonna 2019 antaa aihetta etenkin seuraaviin havaintoihin.

Seurakunnissa odotetaan tuomiokapitulin työntekijöiltä ei vain tavoitettavuutta vaan myös läsnäoloa ja näkyvyyttä seurakunnassa. Tuomiokapitulin halutaan osallistuvan kirkkoa ja seurakuntia koskevien odotusten ja haasteiden yleiseen pohdintaan sekä tarjoavan erilaista tukea ja ohjausta seurakuntatyön arjessa. Asiantuntijatyölle ominaiseen tapaan toivotun tuen muodoista nousevat tärkeiksi työnohjaus ja omaan työhön konkreettisesti liittyvä koulutus. Koulutuksen toteutuksen osalta korostuvat ajankohtaisuus, lyhytkestoisuus ja paikallisuus. Pitkät henkilöstökoulutuksen prosessit, joita kirkossa perinteisesti on ollut runsaasti tarjolla, ovat seurakuntatyönantajille nykyisin sekä taloudellinen että arkityön resursseja kuluttava haaste. Samoin on nähtävissä, että seurakuntien työntekijöiden kokoaminen oman työpaikan ulkopuolisiin tapahtumiin on aiempaa vaikeampaa. Digitaalisten alustojen ja verkostoyhteyksien merkitys tuen ja koulutuksen kanavana tuleekin varmuudella kasvamaan, ja tämä tulee huomioida sekä tuomiokapitulin toiminnassa että sen työntekijöiden ammattitaidon kehittämisessä.

Koulutukseen kohdistuvien tarpeiden ja odotusten pysyvyys on osin vastakkainen sille, että tuomiokapituli on pyrkinyt perinteisen henkilöstökoulutuksen ohella ja tueksi tarjoamaan seurakunnille ja niiden henkilöstölle ohjausta, konsultatiivista tukea sekä ajatushautomo-tyyppistä prosessointia, joka perustuu jaetun asiantuntijuuden ja yhteisen luovan ajattelun ideaan. Ilmiössä on epäilemättä osin kyse informaation puutteista ja terminologisista epäselvyyksistä. Mutta havaittavissa on myös, että omiin resursseihin sisältyvien vahvuuksien ja osaamistarpeiden analysointi ja priorisointi eivät seurakunnissa aina ole sillä tasolla, joka mahdollistaisi organisaation ja sen toiminnan määrätietoisien proaktiivisen kehittämisen. Tuomiokapitulin on tästä syystä jatkuvasti pohdittava, millä tavoin se huomioi seurakuntien erilaiset tilanteet ja valmiudet ja pystyy tuottamaan niille tarkoituksenmukaisia ja merkityksellisiä paikallisen toiminnan tukimuotoja.

Seurakuntien toimintaympäristön nopea muutos sekä jäsenmäärän lasku ja siitä aiheutuvat erilaiset toiminnalliset ja taloudelliset seuraamukset korostavat strategisen ajattelun merkitystä seurakunnissa. Selkeä ja suunnitelmallinen strateginen ajattelu on välttämätön edellytys määrätietoiselle johtamiselle, akuuttien muutosten hallinnalle ja realistisen tulevaisuususkon säilyttämiselle tilanteessa, jossa perinteiset kirkolliset rakenteet ja toimintamallit eivät enää ole käyttökelpoisia. Seurakunnissa on kyllä runsaasti erilaisia strategiadokumentteja, mutta samalla myös paljon kehitettävää ja opittavaa niiden konkretisoinnissa ja toimeenpanossa. Tuomiokapitulin tulee koulutuksen ja ohjauksen sekä rakenteellisten toimien keinoin tukea ja vahvistaa strategisen tietoisuuden kasvua ja aktiivista uudistumisvalmiutta seurakunnissa.

Seurakuntaorganisaatioiden puitteissa, taloudessa ja muissa toimintaedellytyksissä tapahtuvien erilaisten muutosten sekä kirkon sisäisten ristiriitojen keskellä on vaara, että näky kristillisen kirkon ja seurakunnan hengellisestä luonteesta ja tehtävästä hämärtyy. Kirkko on perusolemukseltaan hengellinen yhteisö, joka on olemassa ja kasvaa yhteisestä kristillisestä uskosta. Tuomiokapitulin on omassa toiminnassaan pidettävä näkyvillä evankeliumin iloa ja kristillistä toivoa sekä rakennettava ja vahvistettava yhteyksiä ja verkostoja, jotka tukevat seurakuntia ja niiden vastuunkantajia kirkon perustehtävän toteuttamisessa.

#### **4. Talous**

Tuomiokapitulin talous sisältyy kirkon keskusrahaston kirjanpitoon. Kirkolliskokouksen vuosittain hiippakunnille myöntämää määrärahaa käytetään hiippakunnan menoihin siten, että palkka- ja kiinteistömenojen sekä muiden sopimusten tms. perusteella sidotuiksi katsottavien menojen jälkeen jäävä määräraha on käytettävissä hiippakunnan toimintaan. Hiippakuntavaltuusto on hyväksynyt toimintaja taloussuunnitelman mukaisen sisäisen määrärahaajaottelun.

Kirkolliskokouksen Espoon hiippakunnalle myöntämät määrärahat vuodelle 2019 olivat 1.275.299 €.

	<b>Toteuma 2019</b>	<b>Talousarvio 2019</b>	<b>Toteuma 2018</b>
<b>Toimintatuotot</b>	64.757,44	41.000	76.369,96
<b>Toimintakulut</b>	1.283.969,45	1.316.299,84	1.112.716,70
<b>Tilikauden tulos</b>	1.219.212,01	1.275.299, 84	1.036.346,74

Piispanvihkimyksen ja siihen liittyneiden tilaisuuksien kustannukset olivat 53.071,97 euroa.

#### **Tuomiokapitulin rahasto ja sen käyttö**

Vakiintuneen käytännön mukaisesti tuomiokapitulin rahastoa on pidetty verovapaana yleishyödyllisenä rahastona.

Tuomiokapitulin rahaston toimintatuotot olivat 48.080,07 € (v. 2018 54.519,49 €). Tilikauden tulos -30.935,03 € (v. 2018 22.427,70 €). Toimintakulut olivat 79.015,10 € (v. 2018 32.091,79 €).

#### **LIITTEET**

- Liite 1: Espoon hiippakunnan pappisvihkimykset ja diakonian virkaan vihkiminen vuonna 2019**
- Liite 2: Tuomiokapitulin antamat viranhoitomääräykset kappalaisen ja kirkkoherran virkoihin 2019**
- Liite 3: Tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston antamat lausunnot 2019**
- Liite 4: Piispan ja tuomiokapitulin myöntämät arvonimet 2019**
- Liite 5: Hiippakuntavaltuuston jäsenet ja varajäsenet 2019**
- Liite 6: Espoon hiippakunnan vuosikertomus liitettäväksi kirkkohallituksen ja hiippakuntien yhteiseen vuosikertomukseen vuonna 2019**